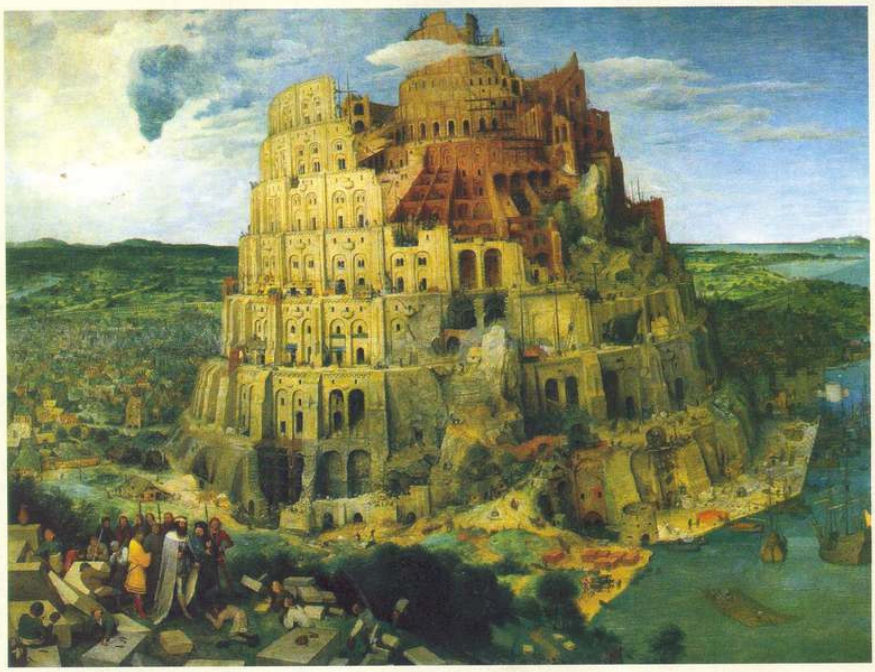

Rohamléptekkel fejlődik a gépi fordítástechnika: ma már néhány ezer forintért egészen használható fordítószoftvereket kaphatunk. Összeállításunkban bemutatjuk a legújabb megoldásokat, és azt is megnézzük, mit kínál az internet a fordítástámogatás terén.

Fordító- és fordítástámogató szoftverek

Szó-time!

Minden baj azzal a bizonyos ősrégi építkezéssel kezdődött, amikor eleink elbizakodottságukban úgy döntöttek, hogy égig érő tornyot emelnek, és az Úr az építők nyelvének összezavarásával – ma úgy mondanánk, kommunikációs blokád létrehozásával – akadályozta meg a birtokháborítást. Azóta tart a bábeli zűrzavar, amelynek legfeljebb a fordítók és tolmácsok örülnek. Ám lehet, hogy nemsokára már ők sem, ugyanis az utóbbi időben nagy lendületet vett a számítógépes nyelvi fordítóeszközök fejlesztése, amelyek idővel komoly versenytársai lehetnek az emberi munkaerőnek.

Nemrég a hazai szoftverpiacon is napvilágot látott több – részben versengő, részben pedig egymást kiegészítő – újdonság: a Dativus szótára és fordítást segítő programja, a MorphoLogic MorphoWord nevű angol–magyar fordítója, valamint a Kilgray SkyCAT fordítómemória-programja.

Összeállításunkban mindhármat bemutatjuk – de nem érjük be a legújabb termékek ismertetésével, áttekintjük a rendelkezésre álló egyéb offline és online megoldásokat is: a PC-n futtatható szótárakat és fordítástámogató eszközöket, továbbá a világháló kínálatát. Célunk, hogy olyan kalauzt adjunk olvasóink kezébe, amelyből kiderül, milyen lehetőségek közül válogathatnak, ha fordítással kapcsolatos problémájuk van.

Nem találunk szavakat

A világháló tele van szótárakkal – akkor meg miért költenénk a pénzt szótárprogramra? Először is azért, mert az ember nincs mindig internetközelben, ha idegen nyelvű szöveggel találkozik. Másodszor, a PC-n futó programok gyakran többletszolgáltatásokat is nyújtanak. Harmadszor, nem feltétlenül kerülnek pénzbe! Például az Akadémiai Kiadó számos szótárához mellékelik az önállóan egyébként nem árusított elektronikus verziót, és az internetről további ingyenes szótárakat is letölthetünk.

Ilyen ingyenportékák *Bata Gábor* szoftverei (hopp.pcworld.hu/1757): az angol szótár közel 130 ezer szót és kifejezést tartalmaz, a német 24 ezer szót és háromezer kifejezést, az eszperantó pedig közel 60 ezer bejegyzést.

Majdnem teljesen ingyenes a PrintCom (www.printcom.uw.hu) angol–magyar szótárprogramja, amelynek kizárólag akkor válunk jogosult felhasználójává, ha a szerző címére elküldünk egy micimackós képeslapot (a kisfiának lesz). A célratörő felületű szoftver összesen

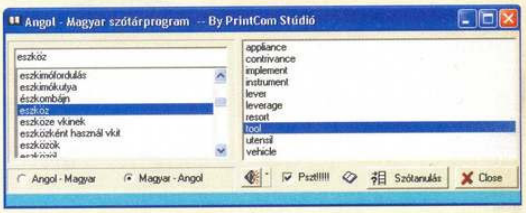

Csak egy képeslap az ára – és még beszél is!

187 ezer szó- és kifejezéspárt tartalmaz, és még beszél is: kifejezéstelen géphangon kimondja a szavakat. Igaz, ehhez az XP-ben telepítenünk kell egy javítófoltot, de ezért se kell meszszire mennünk, mert a fejlesztő elhelyezte a weboldalán.

A hagyományos vonal

Elhagyva az ingyenes zónát, a Scriptum (www.scriptum.hu) és a MorphoLogic MoBiDic szótárprogramjaiba (hopp.pcworld.hu/1770) ütközünk. Mindkét termékvonal gazdag választékot kínál angol, német stb. általános és szakszótárakból, illetve egynyelvű szakszótárakból. Áruk 3-4 ezer forint körül indul, működésük gördülékeny, és mivel tudásbázisuk neves, magasan jegyzett szótárakra épül, nyelvi minőségük garantált. A programokat a szokásos módon tudjuk használni: beírjuk a keresett szót, mire a szoftver megjeleníti a vonatkozó szócikket.

Az egerek ura

Annak, aki extra kényelemre vágyik, a hagyományos szótárprogramok helyett a MorphoLogic másik szótárcsaládját, a MobiMouse-t ajánljuk. A fordító egér 1998 óta van jelen a piacon, és szolgáltatásaiban, szókincsében folyamatosan fejlődik. Különlegessége, hogy egérkattintás vagy gombnyomás nélkül dolgozik: ha megállunk a kurzorral a képernyőn bármelyik szó fölött, a program egy beugró ablakban megjeleníti a jelentését.

Egy professzionális szótárprogram: az Akadémiai MoBiMouse Plus. A találatok megjeleníthetők egy ablakban...

Beállíthatjuk úgy is, hogy szótárablaka folyamatosan a képernyőn legyen, ekkor a lefordítandó szó begépelésével is munkára foghatjuk.

Ez az eszköz számos méretben és formációban kapható: van angol–magyar és német–magyar változata, EU-kifejezéstárral felokosított verziója, valamint akadémiai kiadása, közel félmillió szóval. Kifejezéskereső algoritmusa folyamatosan fejlődik: a legújabb változat már az elvált igekötőket is megbízhatóan felismeri.

Dativus CD

A kiváló termékekben eddig sem szűkölködő szótárpiac nemrég új szoftverrel gazdagodott: megjelent a Dativus angol–magyar/magyar–angol óriásszótára és fordítást segítő programja. Miként a neve is mutatja, többfunkciós eszköz – először lássuk, mit tud szótárként.

A különálló szótárablakot a program főfelületének *File→Szótár* menüpontjának kiválasztásával nyithatjuk meg. (Ha már szótárprogramról van szó, vajh miért nem lehetett a *File* szót lefordítani?) A panel felépítése pofonegyszerű: a jobb felső sarokban írhatjuk be a keresett szót vagy kifejezést, alatta két választógombbal szabályozhatjuk a fordítás irányát (angol–magyar, magyar–angol), és baloldalt olvashatjuk el a szó lehetséges jelentéseit, valamint azokat a kifejezéseket, amelyekben az előfordul.

A szótár 750 ezer kifejezést és szópárt tartalmaz, a szavak használatát gyakran példákkal szemlélteti. (Épp ezek a szemléltető anyagok keltették fel az Akadémiai Kiadó figyelmét: megítélése szerint ugyanis jelentős átfedést mutatnak az Országh-féle szótár példamondataival. A vita eldöntése nem a mi dolgunk: mi a termékekkel foglalkozunk.)

A Dativus óriásszótár gyorsan, megbízhatóan dolgozik, és az általános szótár mellett gazdasági, műszaki, jogi, informatikai, valamint orvosbiológiai szakszótárt is magában foglal. Mindemellett ambiciózus fejlesztői egy izgalmas többletszolgáltatással is kiegészítették: a szoftver nemcsak szavakat, hanem mondatokat és hosszabb szövegeket is hajlandó angolról magyarra, illetve magyarról angolra fordítani. Az más kérdés, hogy milyen minőségben.

A fordítási munka nehézségét az adja, hogy a jó fordító nem egyszerűen szavakat és nyelvi szerkezeteket ültet át egyik nyelvből a másikba, hanem a mondatok értelmét teszi át új nyelvi környezetbe. Ehhez viszont nyilvánvalóan meg kell értenie a szöveget, amit egy számítógépes programtól ma még dőreség elvárni. A maximum, amire a gép képes, a nyelvtani szabályok és szavak megértése. Sokszor ez is elég egy használható fordítás elkészítéséhez – sokszor meg nem.

A Dativus is óvatosan fogalmaz, amikor termékét kalibrálja: nem fordító, hanem „fordítást segítő" eszköznek nevezi. A program olyan szövegeket állít elő, amelyek megkönnyítik az idegen nyelvű textusok megértését, és eszközöket biztosít a fordítás „felpolírozásához".

Kétfajta fordítást készíthetünk vele: egy nyers, valamint egy kidolgozottabb változatot (lényeges különbséget nem tapasztaltunk a kettő között). A szöveget a *Forrásszöveg* ablakba kell bevinni, az eredmény pedig a *Fordítás* ablakosztásban jelenik meg. A képernyő alján található még egy *Mondatszerkezet* feliratú ablakosztás, ahol a szavak szinonimáinak csereberéjével javíthatunk művünkön. Végül a *Szótárazás* ablakban a program kiszótározza a szöveget, megadva az egyes szavak szófaját és rokon értelmű megfelelőit.

Mindez nagyon szép, az igazi kérdés azonban az, hogy menynyire használhatók a program által előállított fordítások.

MorphoWord

Szerencsés véletlen, hogy a Dativus szoftverével nagyjából egy időben látott napvilágot a MorphoLogic MetaMorpho fordítóprogram-családjának két új tagja, a Wordbe beépülő Morpho-

A Dativus ki is szótárazza a beírt szöveget

A Dativus szótárablaka

A szinonimák cseréjével a Dativus programjában kicsit javíthatunk a szövegen

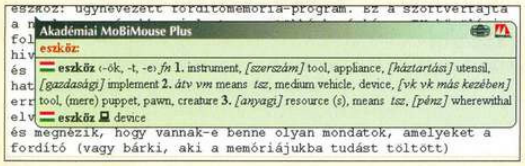

...és színes buborékban is

Word és MorphoWord Pro is, így a rivális termékeket együtt tudtuk tesztelni. A MorphoWord (részletes bemutatását *2005. decemberi* számunkban olvashatják) angolról magyarra fordít, s használata némileg eltér a Dativusétól.

Az eszköz CD-lejátszóra emlékeztető, egyszerű, nyomógombos kezelőfelülete a telepítés után a Word eszköztára alatt jelenik meg. Ha kattintunk a klasszikus lejátszásgombon, a program az aktuális ablak szövegét lefordítja angolról magyarra: vagy a kijelölt részt, vagy – ha nem

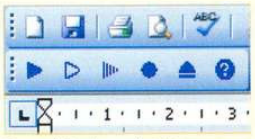

Egyszerűbb már nem is lehetne a MorphoWord kezelőfelülete

jelöltünk ki semmit – az egész dokumentumot. A MorphoWord alap- és Pro változatban kapható: utóbbi nyelvi tudása megegyezik az alapverzióéval, de szókincse bővíthető (mintabővítő eszközének kezelése azonban egyáltalán nem evidens, átlagfelhasználók csak óvatosan piszkálják!). A Pro verzió ügyfél–kiszolgáló alapon működik; alapértelmezésben a két komponens ugyanarra a számítógépre települ, de külön rendszerekre is feltehető, és a fordítót hálózaton keresztül többen is igénybe vehetik.

A MorphoWord súgója óva int attól, hogy túlzott elvárásokat támasszunk a programmal szemben, és figyelmeztet arra, hogy jó minőségű, megbízható fordítást csak ismert szavakból álló, egyértelmű szerkezetű, rövid mondatoknál remélhetünk. Egyszóval nem ígér csodákat – és ezt be is tartja.

Melyik a jobb?

Számos próbaszöveggel teszteltük a szoftverek képességeit (az eredményeket *Fordítás vagy ferdítés* című keretes írásunk összegzi), és azt tapasztaltuk, hogy az alapszintű mondatokkal mindkét termék viszonylag jól boldogul, a hosszabb mondatokból álló, igényesebb szövegekkel azonban meggyűlik a bajuk. Rövid mondataik érthetők, és sokszor még stilárisan is he-

Fordítás vagy ferdítés?

A Dativus szoftvere oda-vissza fordít, a MethaMorpho viszont csak angolról magyarra, így csak ebben az irányban tudtuk összehasonlítani. Az informális tesztelést három menetben végeztük. Először társalgási zsebkönyvekből összeválogatott együgyű, angol nyelvű mondatocskákat adagoltunk a szoftvereknek. Íme, néhány példa, továbbá a fordítások, amelyeket a programok néhány másodperces töprengés után prezentáltak.

I'm hungry.
Dativus: Éhes vagyok.
MorphoWord: Én éhes vagyok.

I'm thirsty.
D: Ihatnékom van.
M: Én szomjas vagyok.

I feel tired.
D: Fáradtnak érzem magamat.
M: Abroncsozottnak érzem magamat.

I think so.
D: Azt hiszem, igen.
M: Úgy gondolom.

I don't think so.
D: Ellenkezőleg.
M: Nem hiszem.

It's impossible.
D: Nem lehet.
M: Ez lehetetlen.

It's nice to meet you.
D: Kedves te találkozik.
M: Jó találkozni veled.

I'm in a hurry.
D: Sietek.
M: Sietek.

When were you born?
D: Mikor születtél?
M: Mikor születtél meg?

Mint látható, a két szoftver nagyjából egyformán teljesített, fordításaik érthetőek voltak, legfeljebb a MorphoWord apró megbicsaklása („abroncsozottnak érzem magam") hatott kissé groteszkül. Ezután nehezebb mondatok következtek, még mindig a társalgási nyelvkönyvekből.

How long are you staying in England?
D: Mióta maradsz Angliában?
M: Milyen hosszú vagy te miközben maradsz Angliában?

Please come again any time you like.
D: Tetssz újra jöjj bármikor szeretsz.
M: Gyere megint bármikor kedvelsz.

What infectious diseases have you had?
D: Milyen fertőző betegségei voltak?
M: Neked milyen fertőző betegségek voltak?

Which platform does the London express leave from?
D: Hányadik vágányról indul a gyorsvonat Londonhöz.
M: A Londoni expressz melyik platformot hagyja el?

What time is the next train to Budapest due?
D: Hánykor a következő idomíts Budapest követelésbe?
M: A következő vonat mikor van Budapesten esedékes?

Hurry up, the train is just about to leave.
D: Siess, a vonat már majdnem elindul.
M: Sietség, a vonat körös-körül igazságos hogy távozzon.

We have had plenty of sun this month.
D: Bővében voltunk napnak ez a hónap.
M: Nekünk ebben a hónapban sok napunk volt.

The schools break up in June for the summer holidays.
D: Az iskola kirabolják júniust a nyaralásra.
M: Az iskolák júniusban összetörnek a nyári szabadságokért.

Láthatjuk, itt már komolyabb gondok vannak: mindkét versenyző részéről akadtak totális melléfogások, mégpedig nagyjából egyforma arányban. Teljesítményük még elfogadható.

Végül puszta kíváncsiságból ráeresztettük a programokat egy egyszerű nyelvezetű számítástechnikai szakcikkre, amelyet az amerikai *PC World*-ből választottunk. Kellemes meglepetésünkre a szövegminőség a mintamondatokhoz képest nem romlott drasztikusan, bár tovább szaporodtak a mulatságosan kifacsart vagy teljesen értelmetlen mondatok. Íme, egy rövid bekezdés mutatóba:

The very least you can do is to create an image of your hard drive when everything works. That way, when trouble strikes, you merely restore the pristine image–which usually takes less than 45 minutes. Still, you'll have a working PC, even if it lacks your most recent updates.

A Dativus variánsa:
A nagyon legkevésbé te hogy létrehozd a te kemény hajtásod egy arculatát, mikor minden, gyár. Afelé, mikor nehézség simít le, pusztán helyreállítasz az ős- image–which általában tart kisebb mint 45 percet. Még, lesz egy üzemi számítógéped, még akkor is ha hiányt szenved a legutóbbi frissítésekben.

A MorphoWord Próé:
Az nagyon kevesebb, amit tudsz tenni, kell létrehoznia a kemény meghajtód egy képét, amikor minden működik. Úgy, amikor a baj üt, csupán helyreállítod az érintetlen képet–melyik vesz igénybe kevesebb mint 45 percet általában. Neked lesz egy munkaPC-d, még akkor is, ha ez hiányolja a legújabb frissítéseidet.

Összegezve az angolról magyarra történő fordítási tesztek eredményét, nálunk egy hajszálnyival a MorphoWord nyert – de azért be kell vallanunk, hogy egy angliai turistaúton vele se igazán éreznénk biztonságban magunkat.

lyesek voltak. De az élet kegyetlen: általában nem a fordítóprogramok korlátozott képességeihez idomuló tőmondatokban kommunikálunk, és többnyire a lefordítandó szövegek is bonyolultabbak ennél. Márpedig amit ezeknél produkáltak a programok, sok esetben inkább hasonlított valamilyen ősi ráolvasásra vagy Nostradamus homályos próféciáira, mint értelmes magyar mondatokra. Igaz, hogy a Dativus a *Mondatszerkezet* ablakban lehetőséget nyújt az eredmény szerény mértékű csiszolgatására, de a generális hibákon ilyen kozmetikázással nem tudunk javítani. Ilyenkor egyszerűbb kitörölni a szöveget, és nulláról indulva újrafordítani.

Melyik szoftver éri meg jobban az árát? Erre nincs egyértelmű válaszunk. A Dativus alkalmazásának ár-érték aránya kétségtelenül jobb, hiszen hatalmas, önállóan használható szótárat is tartalmaz, és nemcsak angolról magyarra, hanem fordított irányban is dolgozik. Viszont a MorphoLogic a bonyolultabb szövegek esetében egy árnyalatnyival jobban teljesített: nála legalább halványan felderengett a szöveg értelme, ami a Dativusnál olykor teljesen hiányzott.

Kinek ajánljuk a két szoftvert? Ez is fogas kérdés. Mert aki egyáltalán nem tud angolul, azt a programok nagyon be tudják vinni az erdőbe. Aki pedig jól tud, az hamarabb végez, ha nekigyűrkőzik, és maga fordítja le a szöveget. A termékek célcsoportja valahol a köztes tartományban van: azon felhasználók körében, akiknek az angoltudása hézagos, de azért, ahogy mondani szokták, „nem lehet őket eladni". A lényeg, hogy a helyükön kezeljük a fordítóprogramokat: ne várjunk tőlük túl sokat, és akkor nem fogunk csalódni.

Sky CAT

A harmadik versenyző olyannyira új darab, hogy mi is csak a béta-változatával találkoztunk: a végleges verzió hamarosan piacra kerül. A Sky CAT (fejlesztője a MorphoLogic spin-off cége, a Kilgray Kft.) az előbbi két szoftverrel ellentétben nem fordítószoftver, hanem fordítássegítő eszköz: úgynevezett fordítómemória-program. Ez a szoftverfajta a nyolcvanas években jelent meg, többé-kevésbé az EU bővülési folyamatához köthetően. A fordítóknak ekkoriban rendszeresen kellett hivatalos és szakszövegeket átültetniük különböző nyelvekre, és felmerült az igény, hogyan lehetne a munkájukat gyorsabbá, hatékonyabbá és olcsóbbá tenni. A fordítómemória-programok erre a problémára nyújtanak sajátos megoldást. Működési elvük voltaképpen egyszerű: fogják a lefordítandó szöveget, és megnézik, hogy vannak-e benne olyan mondatok, amelyeket a fordító (vagy bárki, aki a memóriájukba tudást töltött) korábban már lefordított. Ha igen, felkínálják azt, és a felhasználó eldöntheti, hogy elfogadja-e vagy elveti. A szakszövegek számos ismétlődést tartalmaznak – egy négyszáz oldalas szakkönyvben garantáltan van legalább öt-tíz százalék ismétlődő mondat –, vagyis ha a fordító sokat dolgozik és serényen töltögeti a fordítómemóriát, néhány hónap alatt olyan tudástömeget halmozhat fel benne, amellyel igen nagy mértékben javíthatja munkája hatékonyságát. (A tapasztalatok szerint az ilyen típusú programokkal elérhető maximális gyorsulás harminc százalék körüli). És ha a fordító nem egyedül tüsténkedik, hanem – ami manapság egyre elterjedtebb – kalákában, az adatbázis még gyorsabban hízik.

A Sky CAT, amely az első magyar fejlesztésű integrált fordítástámogató rendszer, versenytársaihoz hasonlóan nemcsak teljes egyezést, hanem hasonlóságot is vizsgál, és a fordítómemória mellett terminológiakezelést biztosít, vagyis a szövegben rendszeresen előforduló szakkifejezések nyelvi átültetését is megkönnyíti. Viszont legtöbb versenytársával ellentétben lehetővé teszi egyszerre több fordítómemória- és terminológiai adatbázis használatát, ráadásul hálózati változatában ezek közzétehetők a hálózaton vagy akár az interneten, és a fordítócsoport minden tagja egyszerre dolgozhat belőlük – vagyis támogatja a csoportmunkát. Ez a technika a memória feltöltése mellett a szöveg utólagos szerkesztését, összefésülését is leegyszerűsíti, hiszen ha minden fordító közös adatbázist használ, az egységesség követelményei szinte automatikusan teljesülnek.

A program nem laikusoknak készült, megtanulása erőfeszítést igényel, de a fejlesztők a munka felgyorsítása érdekében a billentyűparancsokat szoftverergonómiai szempontok figyelembevételével alakították ki (vagyis a legendásan munkalassító egér használatát a minimumra korlátozták).

Jelenleg a Sky CAT 92 nyelvet támogat, a nyelvjárásokat is beleértve, s ez a végleges változat megjelenéséig még továbbiakkal fog bővülni. Társaihoz hasonlóan a program – részben szerzői jogi okokból – üres fordítómemóriával kerül forgalomba, de alkalmas lesz beépülőmodulok fogadására, így tudását nem csupán saját verejtékünk árán bővíthetjük. És még egy idei terv: a Kilgray és a MorphoLogic várhatóan még ebben az évben elkészíti a MetaMorpho Sky CAT-be integrált változatát.

Szótárak az interneten

És most hagyjuk ott a fizetős programok komor világát: irány az internet, amely teli van jól használható ingyenes nyelvi segédeszközökkel! Se szeri, se száma a szótárhelyeknek: felsorolásukra kísérletet sem teszünk, inkább két gyűjtőoldalt ajánlunk a szótárügyi kalandozások kiin-

TIPP Könyvtár a toronyban

A világban uralkodó bábeli hangzavarról eddig csak mint kiküszöbölendő problémáról beszéltünk. Az éremnek azonban van egy másik oldala is: a soknyelvűség nemcsak a megértést gátló tényező, hanem egyszersmind értékek forrása is. Ennek irodalmi vonatkozásairól nyújt képet a Bábel Web Antológia (**www.babelmatrix.org**), amely eredeti nyelven és műfordításban közöl szemelvényeket sok száz remekműből. A párhuzamosan tanulmányozható szövegek irodalmi ínyenckedésre éppúgy kiválóak, mint nyelvtudásunk csiszolására.

Bábel nélkül világirodalom se volna

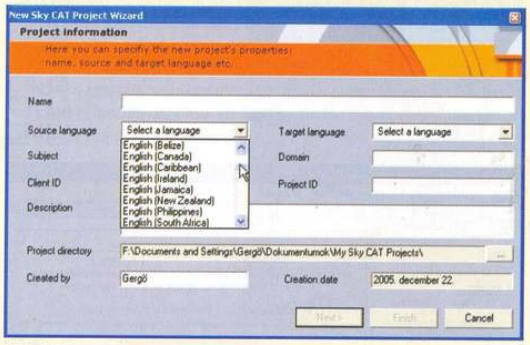

A Sky CAT a nyelvjárásokkal együtt már jelenleg is több mint 90 nyelvet támogat

NÉVJEGY

Termék: Dativus angol–magyar/magyar–angol óriásszótár és fordítást segítő program
Fejlesztő: Dativus Translator Kft.
Ár: Bruttó 19 920 forint (online megrendelés vagy a cég irodájában történő személyes vásárlás esetén 18 000 forint)
Web: hopp.pcworld.hu/1763

ADATOK

- 700 000 szótári adat
- Gazdasági, jogi, műszaki, informatikai, orvosbiológiai szakszótárt is tartalmaz
- Angolról magyarra és magyarról angolra egyaránt fordít

PC WORLD ÉRTÉKELÉS — Dativus CD

ELŐNY	HÁTRÁNY
Hatalmas tudásbázisú, többfunkciós eszköz	A fordításai fenntartásokkal kezelendők

TELJESÍTMÉNY	86
SZOLGÁLTATÁS	92
ÁR/ÉRTÉK	94

Termék: MorphoWord
Fejlesztő: MorphoLogic
Ár: A dobozos alapváltozat bruttó 19 104 forint, a Pro verzió kétfelhasználós licenccel 57 504 forint
Web: hopp.pcworld.hu/1469

ADATOK

- MS Wordbe beépülő fordítóprogram
- Angolról magyarra fordít
- A Pro változat szókincse bővíthető, és hálózatban két vagy több felhasználó is dolgozhat vele

PC WORLD ÉRTÉKELÉS — MorphoWord

ELŐNY	HÁTRÁNY
Egyszerűen használható, és viszonylag gyors	Fordításai legfeljebb orientálnak

TELJESÍTMÉNY	90
SZOLGÁLTATÁS	85
ÁR/ÉRTÉK	91

Termék: SkyCAT
Fejlesztő: Kilgray Fordítástechnológiai Kft.
Ár: Bevezetés alatt; az egyfelhasználós változaté 80-100 ezer forint, a hálózati változaté öt felhasználóra körülbelül 1500 euró körül várható.
Web: hopp.pcworld.hu/1762

ADATOK

- Integrált fordítástámogató rendszer, fordítómemóriával, terminológiakezeléssel és szövegszinkronizáló modullal
- Támogatja a csoportos fordítást

PC WORLD ÉRTÉKELÉS — SkyCAT

ELŐNY	HÁTRÁNY
Nagy tudású, hatékony fordítástámogató eszköz	A kezelése nem magától értetődő

TELJESÍTMÉNY	92
SZOLGÁLTATÁS	95
ÁR/ÉRTÉK	91

dulópontjául. Az egyik a Startlap szótároldala (szotar.lap.hu), a másik a Nyelvi Fórum nagyszerű hivatkozásgyűjteménye (hopp.pcworld.hu/1758), amely nyelvek, illetve nyelvpárok szerinti bontásban fantasztikusan jó válogatást kínál az interneten hozzáférhető egy- és többnyelvű, szaknyelvi, értelmező és általános szótárakból.

A Nyelvi Fórum honlapja remek válogatást kínál internetes szótárakból

Azonban van egy aprócska baj az internetes szótárakkal: gyakran nem tudni, ki mindenki dolgozott bele az adatbázisukba, és mennyire hiteles forrásból származnak a betöltött adatok. Érdemes tehát olyan szótárt használni, amellyel kapcsolatban föl sem merül ilyen megbízhatósági probléma. Ezek közé tartozó például a Morphologic-féle MoBiDic ingyenes online változata, a MoBiWeb, amelyet a www.mobidic.hu oldalról érhetünk el. A MorphoLogic internetes fordításámogatásához a Word 2003-ból közvetlenül is hozzájuthatunk: a szükséges szoftvert a hopp.pcworld.hu/1759 címről tudjuk letölteni, és telepítése után a szövegszerkesztő *Kutatás* munkaablakából érhetjük el a MorphoLogic szótárait.

Tovább barangolva az interneten, ugyancsak kiváló a SZTAKI szótára (szotar.sztaki.hu), amely az angol–, német–, francia–, olasz–, holland– és lengyel–magyar szótár mellett számos többletszolgáltatást nyújt: egyebek

között hangos szótárként működik, beépíthető a jobbgombos menübe, és a Mozilla ⟨F9⟩ gombbal megnyitható oldalsávjába. Ezenkívül szószedetet készít a megadott szövegről (vagyis elvégzi helyettünk a szöveg szótárazását), és még anagrammákat is gyárt. A Dativus szintén szolgál ingyenes angol–magyar szótárral, de ez korlátozott tudású verzió: a nagy szótárt felkínáló teljes változatért fizetni kell (az ár: 1 forint/lekérdezés).

Kapcs. ford.

Áttérve most már a fordításámogatásra: aki valamilyen világnyelven tud, nyerő helyzetben van, mert az interneten számos hely fordít viszonylag színvonalasan világnyelvekre. A nagy keresőportálok (Yahoo, Google) nyelvi eszköztárában is szerepel ez a lehetőség, és a fordítás minősége sem rossz: mindkét hely a Systran rendszerét használja, amely az egyik legjobb *a műfajban. Számos nyelvpárt* kezel, magyarul sajnos nem *tud. Ugyanezzel a rendszerrel* dolgozik a világ talán legismertebb fordítóoldala, a Babelfish (hopp.pcworld.hu/1760), amelylyel korlátozott hosszúságú szövegeket és weboldalakat ültethetünk át a Systran által támogatott nyelvpárok között. De vannak más jó fordítók is: orosz–angol vonalon például különösen erős a Promt, amelynek ugyancsak létezik ingyenes fordítószolgáltatása (www.online-translator.com). Ha egyetlen központi felületről szeretnénk válogatni az ilyen rendszerek között, *látogassunk el a* Foreignworld.com *oldalára* (hopp.pcworld.hu/1761).

Miután egy lenyíló menüből kiválasztottuk a forrás- és célnyelvet, egy harmadik ablakban megjelennek a választható rendszerek. Itt már magyarról és magyarra is fordíthatunk rövid szövegeket, *de csak* az InterTran *rendszerével*, amely nemigen tesz mást, mint hogy szó szerinti tükörfordítást készít a szövegről – többnyire elképesztően rossz eredménnyel.

Ha rövid angol szövegek színvonalasabb ingyenfordítására vágyunk, keressük fel a MorphoLogic MethaMorpho oldalát (www.metamorpho.hu), ahol kipróbálhatjuk, mit tud a MetaMorpho fordító. Az ablakba maximum 512 karaktert írhatunk be: amennyiben hosszabb a lefordítandó szöveg, daraboljuk fel.

Mórai Gábor